

"İPƏK YOLU SİĞORTA" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

**ELEKTRON CİHAZ VƏ AVADANLIQ SİĞORTASININ
ƏSAS QAYDALARI**

**Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Sığorta Nəzarəti Xidməti tərəfindən
26 iyul 2011-ci il tarixdə razılaşdırılıb.**

BAKI - 2011

ELEKTRON CİHAZ VƏ AVADANLIQ SIĞORTASININ ƏSAS QAYDALARI

«Elektron cihaz və avadanlıq sığortası» qaydaları (bundan sonra mətndə «Qaydalar» adlandırılacaq) Azərbaycan Respublikası qanımlarının və digər normativ-hüquqi aktlarının tələblərinə müvafiq işlənilib hazırlanmışdır və «Elektron cihaz və avadanlıq sığortası» müqaviləsinin (bundan sonra mətndə «Sığorta müqaviləsi» adlandırılacaq) ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Hazırkı Qaydalar üzrə sığorta növü sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın yanğından və digər risklərdən sığortası sinfinə daxildir.

Sığorta obyektini hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində Sığortalının elektron cihaz və avadanlıqlarına dəyən maddi ziyan və zərər riski ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan əmlak mənafehidir.

Hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq sığorta predmeti sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan elektron cihaz və avadanlıqlar, həmçinin proqram təminatıdır.

Hazırkı Qaydalar, Sığorta Şəhadətnaməsi, Sığortalı tərəfdən doldurulmuş Ərizə forması və müvafiq Əlavə bütövlükdə bir müqavilə hesab edilir.

Ərizə forması müqavilənin əsası sayılır və sığorta təminatı Ərizə formasında Sığortalı tərəfindən göstərilmiş məlumat və Ərizə formasında qeyd olunmuş Sığortalının bəyannaməsi əsasında verilir.

1. SIĞORTA TƏMİNATININ ƏHATƏ DAİRƏSİ

Bu sığorta şərtli ib sığorta şəhadətnaməsində miqdarı, istehsal tarixi, xüsusiyyətləri və dəyərləri göstərən, ümumi bir vahid və ya ayrı-ayrı hissələrdən ibarət olan elektron cihaz, avadanlıq və ya məlumat hazırlama sisteminə sıx müddətdən sonra normal işləməyi zaman və ya iş yerində təmizləndiyi, yoxlanıldığı, yeri dəyişdirildiyi və ya bir yerdə durduğu halda aşağıdakı qəflətən baş vermiş və gözlənilməz səbəblər nəticəsində dəyən maddi ziyan və zərərə, habelə onların zəruri etdiyi təmir və ya əvəz etmə xərclərinə təminat verilir:

- 1.1.** İşçi heyətinin və ya üçüncü şəxslərin məmursuzluğu, səhvi, diqqətsizliyi və ya sabotajları;
- 1.2.** Sığortalanan əmlakın olduğu ərazidə edib oğurluq və ya oğurluğa cəhd;
- 1.3.** Dizayn və ya materialın qüsurlu olması;
- 1.4.** Qısa qapanma, cərəyan dəyişikliyi (artma və ya azalma), induksiya cərəyanının təsiri;
- 1.5.** Yanğı, ildırım, partlayışlar və bunlarla əlaqədar həyata keçirib söndürmə, xilasetmə, sökmə işləri;
- 1.6.** Qarsılma, qaralma, duman və his;
- 1.7.** Zəlzələ istisna olmaqla, fırtına, sel, yer sürüşməsi, torpaq çökməsi kimi təbii fəlakətlər;
- 1.8.** Su və nəmişliyin təsiri və bunların səbəb olduğu korroziya;
- 1.9.** İstisna edilməyən digər hallar.

2. ƏLAVƏ SIĞORTA HAQQI MÜQABİLİNDƏ SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL EDİLƏN HALLAR

Əlavə sığorta haqqı müqabilində aşağıdakı hallar sığorta təminatına daxil edib bilər:

- 2.1.** Təminatın əhatə dairəsinə daxil olan səbəblərlə əlaqədar meydana gələn ziyan və zərərlərin tələb etdiyi hava nəqliyyatı vasitələri istisna olmaqla, digər sürətli nəqliyyat vasitələri ilə həyata keçirib daşıma xərcləri, normadan artıq işləməyə və istirahət və ya bayram günləri işləməyə görə ödənilən haqqlar;

- 2.2. Səyyar və daşma bibr elektron cihazların sığorta şəhadətnaməsində göstəribn ərazidən kənara aparılması və orada işlədilməsi nəticəsində dəyən ziyan və zərərlər;
- 2.3. Sığortalanmış əmlaka zəlzəb nəticəsində dəyən ziyan və zərərbr;
- 2.4. Tətil, lokaut, iğtişaş və xalq hərəkətləri və bunlara qarşı görübzn inzibati və hərbi tədbirbr nəticəsində zamanı baş verən zərər və ziyanlar;
- 2.5. Elektron məlumat hazırlama sisteminin yaddaşma köçürübzn məlumatlar da daxil olmaqla, maqnitli diskbr, lent, kart, birbaşa mətn formaları və s. xarici məlumatalma vasitəbrinin fiziki zədəbnməbri ib əlaqədar ziyan və zərərbr;
- 2.6. Zərər dəymiş sığortalanmış cihaz və ya hissənin əvəzinə başqa bir alternativ cihaz və ya hissədən istifadə edilməsinə görə artan iş və zəhmət xərcbri;
- 2.7. Tıxac və qoruyuculara dəyən zərər və ziyanlar.

3. SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL OLMAYAN HALLAR (İSTİSNALAR)

Aşağıdakı hallar sığorta təminatma daxil deyildir:

- 3.1. Müharibə, hər cür hərbi hərəkətbr, düşmən basqımı, vuruşma (müharibə elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, inqilab, üsyan və bunlara qarşı görübzn inzibati və hərbi tədbirbrə nəticəsində dəyən ziyan və zərərbr;
- 3.2. Hər hansı nüvə partlayışı, radiasiya və ya radioaktiv çirəbnməbr və bunlara qarşı görübzn hərbi və inzibati tədbirbr nəticəsində dəyən bütün ziyan və zərərbr;
- 3.3. Səlahiyyətli orqanların sığortalanmış cihazlardan istifadə edilməsi nəticəsində meydana gəbn hər cür ziyan və zərərbr;
- 3.4. Səbəbindən asılı olmayaraq bütün növ gəlir itkisi və mülki məsuliyyətbr;
- 3.5. Sığortalanmış cihazların normal işbməsi və daim istifadə olunması nəticəsində baş verən aşmma və əriməbr və ya çürüməbrb, paslanma və oksidbşmə ib, buxar qazanlarında ərp bağlama və daşlaşma ib, işbmənin göstərdiyi təsirin, atmosfer təzyiqinin və digər bu kimi şərtbrin səbəb olduğu tədrici köhnəlməbrb əlaqədar olan ziyan və zərərbr;
- 3.6. Sığortalanmış cihazların istehsalçısı və ya satıcıların qanuna və ya tərəfbr arasında imzalanmış müqavibyə əsasən məsuliyyət daşdığı ziyan və zərərbr;
- 3.7. Sığortalanmış cihazlar və onların olduğu yerdə sığorta müqavibsi imzalandığı zaman mövcud olan və Sığortaliya və ya onun nümayəndəsinə məlum olan qüsurlar, çatışmazlıq və nasazlıgm səbəb olduğu ziyan və zərərbr;
- 3.8. Sığorta müqavibsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində zərəre düşmüş cihazın təmir edilmədən istifadə olunması ib əlaqədar olan ziyan və zərərbr;
- 3.9. Sığortaçmm məsuliyyət daşdığı ziyan və zərərbrb heç bir əlaqəsi olmayan, sığortalanmış cihazların normal işbyə bilməsi üçün nizamlanması, təmir edilməsi və yoxlanılmasına görə çəkibzn xərcbr;
- 3.10. Tıxac və qoruyucular istisna olmaqla qoruyucu, rezin örtük, qayıq və s. bu kimi dəyişib bibr hissəbr, yağlar və ya kimyəvi maddəbr kimi müəyyən müddətdən sonra dəyişilməli və ya əvəz edilməli olan materiallarda onların istifadə olunmaları nəticəsində meydana gəbn ziyan və zərərbr (bu hissə və materiallara görə, digər sığortalanmış hissəbrin düşdüyü ziyan və zərərbr təminat daxilindədir);
- 3.11. Sığortalanmış cihazların üst qabıgm rəngbnmiş, cilalanmış, minalı və s. formalı hissəbrində baş verən və xarici görünüşə xəbl gətirən cızılma, sıyrılma kimi estetik qüsurlar (bu qüsurlarla əlaqədar digər sığortalı hissəbrin düşdüyü ziyan və zərərbr təminat daxilindədir);
- 3.12. Sığortalmm və ya onun admdan fəaliyyət göstərən səlahiyyətli şəxsin kobud ehtiyatsızlığı və ya qəsdən etdiyi hərəkətə görə (bir şərtlə ki, kobud ehtiyatsızlığa yol verilməsi və ya hərəkətin qəsdən edildiyi məhkəmənin müvafiq qərarı ilə təsdiq edilmiş olsun) dəyən ziyan və zərərbr.

Bu bənddə sadalanan bəzi istisnalara, qarşılıqlı razılıq əldə olunarsa, əlavə sığorta haqqmm ödənilməsi şərti ib təminat verib bibr.

4. SİĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SİĞORTA HAQQININ MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ

Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığortalanmış cihazların sığorta məbləği, həmin cihazların əvəz edilmə xərclərinə bərabərdir. Hadisə baş verdiyi zaman hər hansı bir cihazın əvəz edilməsi üçün bu prinsipə əsasən hesablanacaq məbləğ sığorta məbləğindən artıq olarsa, həmin artıq olan məbləğ Sığortaçı tərəfindən ödənilir.

5. SİĞORTA TƏMİNATININ HÜQUQİ QÜVVƏYƏ MİNMƏ VƏ QÜVVƏDƏN DÜŞMƏ VAXTLARI

Sığorta təminatı, əlavə razılaşma yoxdursa, sığorta şəhadətnaməsində göstəribn başlanğıc və sona çatma tarixlərində Azərbaycan vaxtı ib saat 24.00-da hüquqi qüvvəyə minir və Azərbaycan vaxtı ib saat 24.00-da hüquqi qüvvəsini itirir.

6. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ BAĞLANAN ZAMAN SİĞORTALININ MƏLUMAT VERMƏ VƏZİFƏLƏRİ

- 6.1. Sığortaçı, sığorta müqavilsini, sığortalı riskin mahiyyətini tam bildirməsi şərtib təklifdə, təklif yoxsa, ərizə formasında, sığorta şəhadətnaməsində və ya onun əlavələrində yazdığı məlumatı əsasən bağlayır.
Sığortalı məlumatın yalan və yaxud yarımçıq olması hallarında sığortaçı sığorta müqavilsini imzalamaya və ya:
 - 6.1.1. Sığortalı bunu qəsdən etmişdirsə, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi andan etibarən 1 ay ərzində müqaviləni bəğv edə bilsin və ya müqaviləni davam etdirərək həmin vaxt üçün sığorta haqqı fərqini təbb edə bilsin. Müqavilə şərtlərinin pozulduğu hallarda sığortaçı, sığorta hadisəsi baş vermiş olarsa, ödəniş verməyə bilsin;
 - 6.1.2. Sığortalı bu hərəkəti bilmədən etmişdirsə, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi tarixdən etibarən 1 ay ərzində müqaviləni bəğv edə bilsin və ya həmin vaxt üçün sığorta haqqı fərqini almaqla müqaviləni davam etdirə bilsin.
Sığortaçı tərəfindən tətbiq olunan bəğv etmə, bu haqda Sığortalıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən 30 gün sonra, Sığortalı tərəfindən tətbiq edibn bəğv etmə bu haqda Sığortaçıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən sonrakı gün saat 24.00-da hüquqi qüvvəyə minir.
- 6.2. Vaxtda istifadə olunmayan, bəğv etmə və ya sığorta haqqının fərqini təbb etmək hüququ etibarsız sayılır;
- 6.3. Sığortalı hərəkətində heç bir qəsd müəyyən edilmədiyi hallarda sığorta hadisəsi:
 - sığortaçı vəziyyəti öyrənməmişdən əvvəl;
 - sığortaçı müqaviləni bəğv etməyi təbb edə bilsin müddət ərzində;
 - və yaxud bu təklifin hüquqi qüvvə qazanması üçün lazım olan müddət ərzində;
 - baş verərsə onda sığortaçı, sığorta ödənişini sığortalı məlumatı əsasən hesablanan sığorta haqqı ib həqiqətdə ödənilməli olan sığorta haqqı arasındakı nisbətə uyğun olaraq ödəyir.

7. SİĞORTA MÜDDƏTİ ƏRZİNDƏ TƏRƏFLƏRİN VƏZİFƏLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTİ

- 7.1. Müqavilə imzalandıqdan sonra sığortalanmış cihazların ərizə formasında, sığorta şəhadətnaməsində və ya onun əlavələrində göstəribn yeri və ya vəziyyəti sığortaçının razılığı olmadan dəyişdirilsə, sığortalı bu haqda əgər dəyişiklik:
 - özü tərəfindən, yaxud onun açıq və ya gizli razılığı ib başqası tərəfindən edilibsə, dərhal;
 - onun açıq və ya gizli razılığı olmadan başqa bir şəxs tərəfindən edilibsə, vəziyyəti öyrənən kimi dərhal,
 - hər iki halda ən gec 7 iş günü ərzində sığortaçıya məlumat verməlidir.

- 7.2. Sığortaçı vəziyyəti öyrəndikdən sonra, bu dəyişiklik sığorta müqavibsinin pozulmasını və ya daha ağır şərtlə irəli sürməsinə təbb edərsə, 8 gün ərzində:
 - müqavibni bəv edə və ya;
 - sığorta haqqı fərqini təbb etməklə sığortanı davam etdirə bilər.
- 7.3. Sığortalı, 8 gün ərzində sığorta haqqının fərqi kimi təbb olunan məbləğə razılaşmadığını bildirərsə, müqavib bəv olunmuş hesab olunur.
- 7.4. Sığortaçı tərəfdən həyata keçirib bəv etmə, sifarişli məktub vasitəsilə Sığortalıya məlumat göndərildiyi tarixdən 30 gün sonra, sığortalı tərəfdən həyata keçirib bəv etmə isə bu haqda sığortaçıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərdiyi tarixin ertəsi saat 24.00-da hüquqi qüvvə qazanır.
- 7.5. Ləğv etmənin hüquqi qüvvəyə mindiyi tarixə qədər keçən müddətin sığorta haqqı, müqavib Sığortaçı tərəfdən bəv edildikdə gün hesabı, Sığortalı tərəfindən bəv edildikdə isə qısa müddət hesabı əsas götürülməklə hesablanır və artıq qalan məbləğ geri qaytarılır.
- 7.6. Vaxtında istifadə olunmayan, bəv etmə və ya sığorta haqqı fərqini təbb etmə hüququ etibarsız sayılır.
- 7.7. Sığortalanmış cihazın ərizə formasında, sığorta şəhadətnaməsində və ya onun əlavələrində göstərib yerinin və ya vəziyyətinin dəyişməsinə öyrənmiş sığortaçı, sığorta haqqını qəbul edərsə və ya sığorta müqavibsinin heç bir dəyişiklik edilmədən qüvvədə qalmasına razı olduğunu bildirərsə, bəv etmə və ya sığorta haqqı fərqini təbb etmə hüququnu itirir.
- 7.8. Sığortalanmış cihazların yerinin və ya vəziyyətinin dəyişdirilməsi, riskin başvermə ehtimalını artırarsa və sığortalı bunu xəbərdarlıq müddəti ərzində qəsdən bildirməzsə, xəbərdarlıq müddəti başa çatdıqdan sonra baş verən hadisəyə görə sığorta ödənişi verilmir.
- 7.9. Xəbərdarlıq qaydaları qəsdən pozulmamışdırsa, alman sığorta haqqı ilə əlaqəli olan sığorta haqqı arasındakı fərq hadisəyə görə ödənilməsi nəzərdə tutulan sığorta ödənişindən çıxılır.
- 7.10. Dəyişiklik, hadisənin baş verməsinin qarşısını almağa kömək edərsə və daha az sığorta haqqı təbb edərsə sığortaçı bu dəyişikliyin baş verdiyi tarixdən başlayaraq müqavibnin başa çatmasına qədər olan müddət üçün sığorta haqqı fərqini gün hesabı hesablayır və fərqi Sığortalıya qaytarır.
Bu şərtlə Sığortalıya da eyni qaydada tətbiq edilir.

8. SIĞORTA HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİ VƏ SIĞORTAÇININ MƏSULİYYƏTİNİN BAŞLANMASI

- 8.1. Sığorta haqqının bütövlükdə və ya hissə-hissə ödənilməsi razılaşdırıla bilər. Sığorta haqqı (ilkin hissə) əvvəl sığorta şəhadətnaməsində və müvafiq hesabda göstərib vaxt, (hissə-hissə ödənməsi razılaşdırılıbsa, qalan hissəyə isə sığorta şəhadətnaməsində göstərib müddətdə) ödənilməlidir.
- 8.2. Sığorta haqqı (ilkin hissə) sığorta şəhadətnaməsində və müvafiq hesabda göstərib vaxt ödənilməsə, Sığortaçı sığorta ilə əlaqədar heç bir məsuliyyət daşımır.
- 8.3. Sığorta haqqının hissə-hissə ödənilməsi razılaşdırıldığı zaman ardıcıl surətdə iki hissənin vaxtında ödənilməsi və ya hadisə baş vermədiyini hallarda, hissənin hamısı bir dəfəyə ödənilir.
- 8.4. Sığortaçı, ümumi sığorta haqqı borcunu vaxtında ödəməyən Sığortalıya borcunun 30 gün ərzində ödənilməyəcəyi təqdirdə müqavibnin bəv olunacağını sifarişli məktubla bildirir. Göstərib müddət ərzində borc ödənilməzsə, müqavib qüvvədən düşmüş hesab edilir və Sığortalı çəkib xərcə və bəv etmə tarixinə qədər keçən vaxt üçün, qısa müddətli sığorta kimi hesablanan sığorta haqqının sığortaçıya ödənilməsinə görə məsuliyyət daşır.

9. SİĞORTALININ, SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ HÜQUQİ QÜVVƏDƏ OLDUĞU MÜDDƏT ƏRZİNDƏ VƏZİFƏLƏRİ

- 9.1. Sığortalı sığortalanmış dəzğah və avadanlıqlarm təhlükəsizliyi və qorunması üçün lazımı tədbirbr görməlidir.
- 9.2. Sığortalı sığortalanmış dəzğah və avadanlıqları normal vəziyyətdə və işbk halda saxlamaq üçün lazımı tədbirbr görməli, həddən artıq yükbnməbrin qarşısını almalı, səlahiyyətli orqanlar tərəfmdən qoyulan, xüsusən də dəzğah və avadanlıqlarm işbdilməsi və onlara qulluq edilməsi ib əlaqədar olan qayda və təlimatlara tam əməl etməlidir.
- 9.3. Sığortaçmm, istədiyi vaxt səlahiyyətli nümayəndəsi vasitəsilə sığorta etdirilmiş dəzğah və avadanlıqlara nəzarət etmək və onları yoxlamaq səlahiyyəti vardır. Sığortalı bu yoxlamalara icazə verməyə və kömək etməyə və Sığortaçmm məsbhət bibeəyi tədbirləri həyata keçirməyə görə cavabdehdir.

10. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİYİ ZAMAN SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

Zərər baş verdiyi zaman Sığortalı:

- 10.1. Zərərin baş verdiyini öyrəndikdən sonra dərhal və ya ən gec 3 gün ərzində Sığortaçıya məlumat verməli və müvafiq mühafizə və xilasətmə tədbirbrini həyata keçirməli və bu məqsədb sığortaçı tərəfindən ona verilmiş təlimata, imkan daxilində, maksimum əməl etməlidir;
- 10.2. Hadisənin səbəbini, hansı şəraitdə və şərtbr daxilində baş verdiyini оуғəптəк, zərər və ziyanm məbbğini müəyyən etmək üçün lazım və sığortalı tərəfmdən təmin olınması mümkün olan məlumat və sənədbri (əsl, təsdiq edilmiş surət və ya kserosurəti) sığortaçmm təbbinə əsasən dərhal ona verməli və zərərin təqsirkar üçüncü şəxs tərəfmdən ödənilməsi hüququndan istifadə olunması üçün lazım olan, qoruna bibe müvafiq məlumat və sənədləri verməlidir.
- 10.3. Ziyən və zərərin təxmini məbbğini bildirən məmmatı münasib vaxt ərzində sığortaçıya verməlidir;
- 10.4. Zərərb əlaqədar hadisənin baş verdiyi yer və əmlaklarda, zəruri hallar istisna olmaqla heç bir dəyişiklik etməməlidir;
Sığortalı yuxarıdakı şərtbrə uyğun olaraq Sığortaçıya məlumat verdikdən sonra müəssisənin iş tempinin aşağı düşməməsi məqsədib kiçik həcmli təmir işbrinə (təmir etmə haqda xəbərdarlığm verilməsi şərtib Sığortaçmm səlahiyyətli nümayəndəbrinin gəlməsini gözümədən) başlaya bibr.
Sığortaçı, hadisənin baş verdiyinin öyrəndikdən sonra 7 gün ərzində hadisə yerinə öz ekspertini göndərməzsə, Sığortalı heç bir şərtə əməl etmədən müstəqil şəkildə təmir işbrinə başlaya bibr.
- 10.5. Sığortaçmm səlahiyyətli nümayəndəbrinin ödəniş cavabdehliyi və məbbğini, zərərin təqsirkar üçüncü şəxsbr tərəfindən ödənilməsi hüququnu müəyyən etmək üçün sığorta olunmuş yer və ya əmlaklarda, bunlarla əlaqədar sənədbr üzərində aparacaqları yoxlama və tədqiqatlara icazə verməlidir;
- 10.6. Sığortalı əmlak oğurlandıqda vəziyyəti оуғəпəп kimi dərhal hüquq-mühafizə orqanlarma xəbər verməli və onlardan alacağı protokolu Sığortaçıya təqdim etməlidir;
- 10.7. Sığorta olunmuş yer və ya əmlaklar, başqa bir sığorta şirkətində də sığorta ohmmuşsa, bunu Sığortaçıya bildirməlidir.

11. ZƏRƏRİN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ

- 11.1. Sığorta etdirilmiş əmlaklarda meydana gəbn zərər və ziyanm məbbği sığorta şəhadətnaməsinə uyğm olaraq, tərəfbrin razılığı ib müəyyən edilir. Tərəibr razılığa

- gələ bilmədikləri təqdirdə, zərərin məbbği, bu sahə üzrə mütəxəssis mühəndisbr arasmdan birlikdə seçilmiş ekspertbr tərəfmdən müəyyən edilməlidir.
- 11.2. Tərəfbr, ekspertini birlikdə seçmək haqqmda razılığa gəb bilməzbrsə, onda hər biri ayrılıqda öz ekspertini seçir və bunu digər tərəfə bildirir. Tərəfbrin ekspertbri seçildikbri tarixdən etibarən 7 gün ərzində, hadisə ib əlaqədar tədqiqata başlamazdan əvvəl, üçüncü bitərəf ekspertini seçirbr. Bitərəf ekspertin, yalnız tərəfli ekspertbrin razılığa gəb bilmədikbri məsəbbbr haqqmda rəy vermək səlahiyyəti vardır. Bitərəf ekspert öz rəyini, ayrıca və ya tərəfbrin ekspertbr ib birlikdə ümumi bir rəy vasitəsilə bildirə bibr. Ekspert rəybri tərəfbrə eyni vaxtda təqdim olunur.
 - 11.3. Ekspert rəybrində aşağıdakılar göstərilməlidir:
 - həm hər bir hissə üçün müəyyən edibcək ziyan və zərərin məbbği, həm də ziyan və zərərin bilinən və ya müəyyən edibn səbəbi;
 - zərəre uğramış cihazların, hadisənin baş verdiyi tarixdən 1 gün əvvəlki həqiqi dəyəri və bərpa xərcbri;
 - təmir və ya başqa hallar üçün istifadə oluna bilinəcək ucuq və dağıntıların həcmi və dəyəri.
 - 11.4. Tərəfbrdən hər hansı biri, digər tərəfə məlumat verdiyi tarixdən etibarən 15 gün ərzində öz ekspertini təyin etməzsə, yaxud tərəfbrin seçdiyi ekspertbr, üçüncü bitərəf ekspertin seçilməsi ib əlaqədar təyin olunduqları tarixdən etibarən 7 gün ərzində razılığa gəb bilməzbrsə, tərəfbrin ekspertbri və ya bitərəf ekspert tərəfbrdən birinin təklifi ib zərərin baş verdiyi ərazidə yerbşən, iqtisad mübahisəbrinə baxmağa səlahiyyəti olan məhkəmə tərəfmdən, mütəxəssis olan şəxsbr arasmdan seçilir;
 - 11.5. Tərəflər, bitərəf ekspertin (bu ekspert istər tərəfbrin ekspertbri, istərsə də səlahiyyətli məhkəmə tərəfindən seçilmiş olsun) Sığortaçının və ya Sığortalının yaşadığı və ya hadisənin baş verdiyi ərazidən kənarında seçilməsini təbb etmək hüququna malikdir və bu təbb təmin edilməlidir;
 - 11.6. Ekspert vəfat edərsə, vəzifəsindən istefa verərsə və ya rədd edibrsə, onun əvəzinə eyni şərtbrb başqa ekspert seçilir və hadisənin tədqiqi yarımçıq qaldığı yerdən davam etdirilir.
 - 11.7. Sığortalının vəfat etməsi, təyin edilmiş ekspertini vəzifə məsuliyyətindən azad etmir. Ekspertin iş qabiliyyəti ib əlaqədar etirazlar, bu şəxsbrin təqdim olunduqları tarixdən etibarən 7 gün ərzində bildirilməlidir. Bu vaxt başa çatdıqdan sonra etiraz hüququ qüvvədən düşür;
 - 11.8. Ekspertbr öz tədqiqatlarında tam sərbəstdirbr. Onların hüquqları qanun və qərarlarla məhdudlaşmır;
 - 11.9. Ziyan və zərərin məbləği müəyyən edildiyi zaman, ekspertbr lazım bildikbri dəlilbri, zərər çəkmiş sığortalanmış əmlakın və onun dəyərinin müəyyən edilməsi üçün lazım olan qeydbri və sənədbri təbb edə və yerində tədqiqatlar apara bibrbr;
 - 11.10. Tərəllərin ekspertbrinin, yaxud üçüncü ekspertin, zərərin məbbği ib əlaqədar verəcəkbri rəy qətidir və tərəfbr bu rəyə əməl etməlidirbr. Sığortalı ekspert rəyi olmadan sığortaçıdan ödəniş təbb edə və ona qarşı iddia qaldıra bilməz. Ekspertin rəybrinə, yalnız onların real vəziyyətdən açıq-aşkar fərqləndiyi zaman etiraz edib bibr və bu rəyin bğv edilməsi, rəyin bildirildiyi tarixdən etibarən bir həftə ərzində hadisənin baş verdiyi ərazidə yerbşən iqtisad mübahisəbrini həll etməyə səlahiyyəti olan məhkəməbr tərəfindən həyata keçirilir;
 - 11.11. Tərəflər, ödəniş məbbği ib əlaqədar razılığa gəb bilməzbrsə, bu məbbğ yalnız ekspertin rəyi ib müəyyən edilir və müddət rəyin tərəfbrə bildirildiyi tarixdən başlayaraq hesablanır;
 - 11.12. Tərəfbrin hər biri öz seçdiyi ekspertin haqqını ödəyir. Üçüncü bitərəf ekspertin haqqını tərəfbr birlikdə ödəyirbr;
 - 11.13. Ziyan və zərər məbbğinin müəyyən edilməsi, təminat veribn riskbr, sığorta məbbği, sığorta haqqı, əmlakın dəyərindən artıq və ya əksik olan sığorta, sığorta məsuliyyətinin başlaması, hüquqları bğv edəcək və məhdudlaşdıracaq səbəbbbrb

əlaqədar sığorta şəhadətnaməsində və qanunvericilikdə göstərilən şərtlərə və onların tətbiq olunmasına təsir etmir.

12. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN AZALDILMASI VƏ ÖDƏNİLMƏSİNDƏN İMTİNA EDİLMƏSİ ÜÇÜN ƏSASLAR

- 12.1. Sığortalı, sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman öz vəzifələrini yerinə yetirməzsə və bunun nəticəsində də zərərin məbbəği artarsa, Sığortaçının verəcəyi ödəniş göstərilməyəcək şəkildə artır vəsait həcmində azaldılır;
- 12.2. Sığortalı hadisənin baş verməsinə qəsdən şərait yaradarsa və ya qəsdən zərərin həcmi artıracaq hərəkətlər edərsə, Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina etmək hüququnu əldə edir.

13. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HESABLANMASI

Sığorta ödənişinin məbbəği aşağıdakı şərtlər daxilində müəyyən edilir:

- 13.1. Təmir edib birləşən zərər və ziyan (qismən zərər) halında:
Sığorta ödənişinin məbbəği, dəyişdirilməyəcək ehtiyat hissəbrin alışı qiymətinin, həmin hissəbrin quraşdırılması üçün ödəniləcək haqların və əgər varsa, nəqliyyat, sökmə və montaj xərcləri, kömrük, vergi və rüsum ödəmələri də daxil olmaqla zərəre düşmüş cihaz və ya hissənin hadisədən əvvəlki vəziyyətinə gətirilməsi üçün lazım olan xərclərin ümumi cəmindən ibarət olur.
- 13.2. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilməyən cihazlardan biri və ya hamısı tam zərəre düşmüş zaman:
Sığorta ödənişinin məbbəği cihazların hadisə baş verdiyi tarixdəki cari qiymətindən köhnəlmə və aşınma nisbətləri və xilas edilməyən hissəbrin dəyərlərinin çıxılması və əldə olunan məbbəğə, sökmə xərclərinin, nəqliyyat, kömrük vergisi, digər vergi, rüsum və xərclərin əlavə edilməsi yolu ilə hesablanan məbbəgdən ibarət olur.
Yuxarıda 13.1. yarımbəndində göstərilməyən təmir xərcləri, bu bəndə əsasən müəyyən edilməyən məbbəği ilə bərabər və ya ondan artıq olarsa, cihaz tam zərəre uğramış hesab edilir.
- 13.3. Hadisə baş verdiyi zaman sığorta şəhadətnaməsi və əlavələrində hər bir cihaz və ya hissə üzrə göstərilməyən azadolma (sığorta ödənişindən qismən azad olma) məbbəği, 13.1. və 13.2. yarımbəndləri əsasında hesablanacaq ödəniş məbbəğindən çıxılır;
- 13.4. Bütün hallarda Sığortaçının məsuliyyəti sığorta şəhadətnaməsində və ya əlavələrində göstərilməyən sığorta məbbəği məhdudlaşır;
Sığortalanmış cihazların sığorta şəhadətnaməsi cədvəlində göstərilməyən dəyəri, həmin cihazların hadisə baş verdiyi zamankı real dəyərlərinin müəyyən edilməsi üçün əsas götürüb bilməz. Bu məbbəğ bu qaydalarda 13-cü bəndinə əsasən hesablanacaq sığorta dəyəri ilə uyğun olmadıqda ödənişin məbbəği, sığorta məbbəği ilə sığorta dəyəri arasındakı fərq nisbətində uyğun olaraq müəyyən edilir;
- 13.5. Sığorta şəhadətnaməsi ilə təminat verilməyən hadisəyə başqa bir sığorta şəhadətnaməsi ilə də təminat verilmiş olarsa, müştərək sığorta əsasları tətbiq edilir;
- 13.6. Son təmir xərclərinin bir hissəsini təşkil etməyən müvəqqəti təmir xərcləri üçün Sığortaçı ödəniş vermir;
- 13.7. Zərər baş verdikdən sonra cihaza hər hansı bir əlavənin edilməsi, yenibşdirilməsi (modifikasiya) və iş imkanının artırılması əlaqədar işlərə görə çəkilən xərclər sığorta şəhadətnaməsinin əhatə dairəsinə daxil deyildir.

14. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ

- 14.1. Sığortaçı, zərər çəkmiş cihazları və ya onların zərər çəkmiş hissələrini təmir etdirər və ya əvəz edər birləşən, habelə onların dəyərini nağd yolla da ödəyə bilər.

Sığortaçı ödənişləri, təmir və əvəz etməylə əlaqədar faktura və sənədlər ona təqdim edildikdən sonra həyata keçirir.

- 14.2. Oğurluq nəticəsində baş verən ziyan və zərərlərdə:
 - 14.2.1. Ödəniş, oğurluq iddiasının doğruluğunu sübut edən məlumat və sənədlər Sığortaçıya verildikdən sonra bir ay ərzində verilir.
 - 14.2.2. Əgər, hüquq sahibi və ya Sığortalı haqqında polis və ya məhkəmə orqanlarında cinayət işi açılmış olarsa, Sığortaçı ödənişi, həmin istintaq işinə xitam veribnə qədər təxirə sala bibr.
 - 14.2.3. Sığortalı, ödəniş verildikdən sonra oğurlanmış Sığortalı cihazların hamısını və ya bir hissəsini taparsa və ya onlar haqqında müəyyən bir məlumat əldə edərsə, vəziyyəti yazılı şəkildə dərhal Sığortaçıya bildirməlidir.
 - 14.2.4. Sığortalı tapılan cihazlar üzərindəki mülkiyyət hüququnu Sığortaçının tələbinə əsasən ona vermək məcburiyyətindədir. Tapılan cihazların dəyəri Sığortaçı tərəfindən tamamib ödənilmiş olarsa, Sığortalı ödənişi geri qaytarmalı və ya həmin cihazları Sığortaçının mülkiyyətinə verməlidir. Sığortalı bu barədə son qərarını, Sığortaçının tələbi etdiyi tarixdən etibarən iki həftə ərzində bildirməlidir. Sığortalı öz qərarını bu müddət ərzində bildirməzsə, seçim hüququ Sığortaçıya keçir.
 - 14.2.5. Tapılmış cihazların dəyərinin müəyyən bir hissəsi ödənilmiş olarsa, Sığortalı ödənişi geri qaytarmaqla həmin cihazları özündə saxlaya bibr. Sığortalı tapılmış cihazları özündə saxlamaq istəyini, Sığortaçının tələbindən sonra iki həftə bildirməzsə, həmin cihazlar Sığortaçının razılığına əsasən satılır və satışdan gələn gəlirdən satış xərci çıxıldıqdan sonra yerdə qalan məbləğdən ödənişin məbləğinə bərabər olan vəsait Sığortaçıya verilir.
 - 14.2.6. Tapılmış cihazların dəyərində, oğurlanma nəticəsində müəyyən bir ucuzlaşma olarsa, Sığortaçı bununla əlaqədar zərəri ödəməyə görə məsuliyyət daşıyır.

15. ZƏRƏR VƏ ÖDƏNİŞİN SONA ÇATMASI

- 15.1. Sığortaçı ödədiyi sığorta ödənişinin müqabilində uyğun nisbətdə hüquqi baxımdan sığortalının günahkar üçüncü şəxsə qarşı iddia qaldırmaq hüququna sahib olur. Sığortaçı hər hansı bir iddia irəli sürərsə, bu məsələni aydınlaşdırmaq üçün lazım olan və əldə edilməsi mümkün olan sənədləri və məlumatları sığortalı ona mütbq təqdim etməlidir.
- 15.2. Sığorta hadisəsi nəticəsində tam zərər baş verərsə sığorta təminatı sona çatmış hesab olunur. Zədənmə halında isə, sığorta məbləği, hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən, veribn ödənişin məbləği qədər azaldılır.
- 15.3. Sığorta məbləği, sığorta şəhadətnaməsində müxtəlif vahidlər (növlər və qrup) halında göstəribrsə və bu vahidlərdən (növlər və ya qruplardan) biri və ya bir neçəsi tamamib zərəre uğrayarsa, həmin vahidlər (növlər və ya qruplara) aid olan sığorta təminatı hadisənin baş verdiyi tarixdə sona çatır. Qismən zərər halında isə hər bir vahid (növlər və ya qrup) üçün müəyyən edilmiş olan sığorta məbləği, zərərin baş verdiyi tarixdən etibarən, verilmiş sığorta ödənişinin məbləği qədər azaldılır.
- 15.4. Sığorta məbləğinin azalması hallarında, hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən gün hesabı əsas götürübrək əlavə sığorta haqqı alınmaq şərtib sığorta məbləği əvvəlki həcminə qədər artırıla bibr.

16. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLDİKDƏ SIĞORTA HAQQININ HESABLANMASI

- 16.1. Müqavilənin Sığortalının təbbi ib vaxtdan əvvəl xitam olunması halında, Sığortaçı çəkilmiş xərci çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış hissəsi üçün sığorta haqqını

- ona qaytarır; əgər bu təbb Sığortaçmm sığorta qaydalarını pozması ilə bağlıdırsa o, sığorta haqlarını Sığortalıya bütünlüklə qaytarır.
- 16.2. Müqavibnin Sığortaçmm tələbi ilə vaxtdan əvvəl xitam olumması halında, Sığortaçı Sığortalmm sığorta haqlarını bütünlükdə qaytarır; əgər bu təbb Sığortalmm sığorta qaydalarını yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, Sığortaçı çəkilmiş xərcə çıxılmaqla müqavibnin qurtarmamış hissəsi üçün sığorta haqqını qaytarır.
 - 16.3. Sığorta müqavibsinə vaxtdan əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilməyə qədər sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılır.
 - 16.4. Sığorta müqavibsinə vaxtdan əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilməyə qədər sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbbəgi ilə sığorta ödənişi məbbəgi arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqını sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu Qaydaların 16.1-ci və 16.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

17. MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLARIN ÇATDIRILMASI

- 17.1. Sığortalı məlumat və xəbərdarlıqları, Sığortaçıya və ya sığorta müqavibsinin imzalanması işinə vasitəçilik edən agentliyə sifarişli məktub vasitəsi ilə bildirilir.
- 17.2. Sığortaçmm məlumat və xəbərdarlıqları da Sığortalmm sığorta şəhadətnaməsində göstəribən ünvanma, bu ünvan dəyişmişsə, Sığortaçıya və ya sığorta müqavibsinin bağlanmasında vasitəçilik edən agentliyə bildiribən son ünvana, eyni formada çatdırılır.
- 17.3. Tərəflərə, imza müqabilində şəxsən təqdim edibən məktublar və ya teleqramlar vasitəsilə bildiribən məlumat və xəbərdarlıqlar da sifarişli məktub vasitəsilə bildiribən məlumat və xəbərdarlıqlar səviyyəsində hüquqi qüvvəyə malikdir.
- 17.4. Hadisənin baş verməsi və ya təmir işlərinə başlanması ilə əlaqədar məlumatlar mütbq təcili formada bildirilməlidir. Məlumat verilmədən təmir işlərinə başlanmamalıdır.
- 17.5. Müqavib tərəfləri bir birinə yolladığı bildiriş və xəbərdarlıqlara dair aşağıdakı tədbirlərə riayət etməlidir:
 - a) müqavibyə müvafiq olaraq göndəribən hər hansı məlumat, bildiriş, xəbərdarlıq və ya razılıq yazılı şəkildə tərtib olunmalı və şəxsən, qabaqcadan ödənilmiş poçt və ya kuryer (çatdırma barədə bildiriş ilə), faks və ya teleks vasitəsi ilə müqavibdə göstərilmiş ünvanlara göndəribənməlidir.
 - b) Tərəflərin ünvanları və/və ya rekvizitləri dəyişdiyi halda onlar bir birinə bu barədə əvvəlcədən məlumat göndəribənməlidir. Əgər sığorta müqavibsi üzrə tərəf digər tərəfin ünvanı və ya rekvizitlərinin dəyişməsi barədə məlumatlandırılmayıbsa, keçmiş ünvana göndəribən bütün bildiriş və xəbərdarlıqlar keçmiş ünvana çatdırıldığı andan qəbul olunmuş hesab olunurlar.

18. KOMMERSİYA VƏ İŞ SİRLƏRİNİN QORUNMASI.

Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrənəcəyi bütün kommersiya və iş sirlərini gizli saxlamaması səbəbindən ona dəyəcək zərəre görə məsuliyyət daşıyır.

19. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

- 19.1. Sığorta müqavibsi Azərbaycan Respublikasmm qanunvericiliyinə əsasən tərtib edilib və tərəflərə lazımi qaydada yerinə yetirilməlidir.
- 19.2. Sığorta müqavibsi üzrə tərəflərdən biri müqavibdən irəli gəbən öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə və yaxud lazımınca yerinə yetirmədikdə Azərbaycan Respublikasmm

qüvvədə olan qanımvericiliyinə müvafiq olaraq digər tərəfə vurduğu ziyanı əvəzini ödəməlidir.

- 19.3. Sığorta müqavibsinə əsasən tərəflərdən heç biri o biri tərəfin yazılı razılığı olmadığı halda öhdəliklərini üçüncü tərəfə vermək hüququna malik deyil.

20. ƏRİZƏ FORMASI

- 20.1. Sığorta müqavibsi Sığortalı tərəfindən doldurulmuş Ərizə Forması əsasmda bağlanılır və sığorta müqavibsinin ayrılmaz hissəsi sayılır.
- 20.2. Sığorta müqavibsinin bağlanmasmdan sonra Sığortalı tərəfindən sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı qiyətəndirilməsi üzrə vacib məlumatı Sığortaçıya yanlış və ya təhrif olunmuş şəkildə təqdim olunması aşkarlanarsa, və sığorta müddəti ərzində barəsində yanlış və ya təhrif olunmuş məlumatlar veribn hallar ib əlaqədar olan sığorta hadisəsi baş verərsə, bəb faktlar sığorta ödənişinin verilməsindən imtina edilməsinə və müqavibnin etibarsız hesab edilməsinə gətirə bibr.

21. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ QƏBUL EDİLMİŞ ƏLAVƏLƏR

- 21.1 Bu Qaydalar əsasmda bağlanılmış sığorta müqavibsinə əlavəbr tərəibrin razılığı ib yazılı şəkildə qəbul edilir, mğqavibnin ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir və bu Qaydalarda müvcud olan şərtbri dəyişdirə və ya müəyyənəbşdirilməyən şərtbri qəbul edə bibr.

22. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLL EDİLMƏSİ

Sığorta müqavibsi ib bağlı bütün məsəbbri, o cümbdən tərəflər arasmda yaranan fikir ayrılığı və mübahisələr bir qayda olaraq danışıqlar yolu ib həll edilir. Əgər danışıqlar yolu ib nəticə əldə edilməzsə, mübahisəbr Azərbaycan Respublikasmm qanunvericiliyi ib müəyyən edilmiş qaydada, o cümbdən məhkəmə qaydasmda həll olunmalıdır.